

Spēkā no 01.04.2010.

Publicēts laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" Nr. 1 (4192) 05.01.2010.

2009. gada 28. decembrī
Rīgā

Normatīvie noteikumi Nr. 195
(prot. Nr. 50 3. p.)

Likviditātes prasību, to izpildes kārtības un likviditātes riska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi

Izdoti saskaņā ar
Kredītiestāžu likuma 6. panta pirmo un trešo daļu un 37. panta otro daļu

1. Vispārīgie jautājumi

1. "Likviditātes prasību, to izpildes kārtības un likviditātes riska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi" (tālāk tekstā – noteikumi) nosaka likviditātes prasības un to izpildes kārtību un ir saistoši Latvijas Republikā reģistrētajām bankām un citu dalībvalstu un ārvalstu banku filiālēm (tālāk tekstā – banka).

2. Citu dalībvalstu un ārvalstu banku filiālēm nav saistošas noteikumu 3.3., 40.2., 48.–50. un 59. punkta prasības.

3. Lai nodrošinātu likviditāti, banka:

- 3.1. izstrādā likviditātes pārvaldīšanas stratēģiju, politikas un procedūras;
- 3.2. regulāri novērtē un plāno aktīvu un pasīvu termiņstruktūru;
- 3.3. uztur likvīdos aktīvus saistību izpildei pietiekamā apmērā, bet ne mazāk kā 30 procentus no bankas tekošo saistību kopsummas (likviditātes rādītājs). Tekošās saistības ir saistības uz pieprasījumu un saistības, kuru atlikušais termiņš nepārsniedz 30 dienas;
- 3.4. nodrošina efektīvu finansējuma avotu un to termiņu diversifikāciju;
- 3.5. nosaka rādītāju kopumu likviditātes riska regulārai analīzei un kontrolei.

4. Noteikumos lietoto terminu skaidrojums:

4.1. finansējuma likviditātes risks (*funding liquidity risk*) – risks, ka banka nespēs nodrošināt tās pašreizējo un nākotnes naudas plūsmu un nodrošinājumu līdzekļu aizņemšanās vajadzībām tā, lai netiktu apdraudēta bankas ikdienas darbība vai bankas kopējais finansiālais stāvoklis;

4.2. tirgus likviditātes risks (*market liquidity risk*) – risks, ka banka nevarēs pārdot tās finanšu aktīvus vēlamajā termiņā bez būtiskiem zaudējumiem tirgus sabrukuma vai nepietiekama tirgus dziļuma (*market depth*) dēļ;

4.3. atlikušais termiņš – laiks no pārskata mēneša pēdējās dienas līdz līguma beigu dienai vai dienai, kad saskaņā ar līguma noteikumiem jāveic maksājumi;

4.4. likviditātes rezerves (*liquidity buffer*) – pieejamie likvīdie aktīvi, kas nodrošina bankas spēju noteiktā īsā periodā segt iespējamus pārrāvumus naudas plūsmā, kuri bankai var rasties krīzes apstākļos;

4.5. likvidie aktīvi – neapgrūtinātie naudas līdzekļi un ieguldījumi finanšu instrumentos, ja tiem ir pastāvīgs, neierobežots tirgus (tos var pārdot īsā laikā bez ievērojamiem zaudējumiem vai izmantot par nodrošinājumu kredītu saņemšanai);

4.6. naudas līdzekļi – nauda kasē un īstermiņa prasības (t.sk. uz pieprasījumu) pret centrālajām bankām un maksātspējīgām kredītiestādēm;

4.7. pārējo terminu lietojums atbilst Kredītiestāžu likuma un Finanšu instrumentu tirgus likuma terminu lietojumam.

2. Likviditātes riska pārvaldīšanas politikas un procedūras

5. Par likviditātes riska efektīvu pārvaldīšanu, stratēģijas, politiku un procedūru izstrādāšanu un ievērošanu atbild bankas padome un valde.

6. Banka izstrādā piesardzīgu likviditātes riska pārvaldīšanas stratēģiju, politikas un procedūras, kas ļauj savlaicīgi identificēt, novērtēt, analizēt un pārvaldīt likviditātes risku atbilstošajos laika posmos, t.sk. dienas laikā (*intra-day*), tā, lai nodrošinātu pietiekamu likviditātes rezerves līmeni, ņemot vērā gan finansējuma likviditātes risku, gan tirgus likviditātes risku.

7. Bankas izstrādātā likviditātes pārvaldīšanas stratēģija, politikas un procedūras atbilst bankas lielumam, likviditātes riska profilam, veikto operāciju dažādībai, sarežģītībai un apjomam, kā arī bankā noteiktajam pieļaujamajam likviditātes riska līmenim (*risk tolerance*), un tajās ņem vērā bankas sistēmisko nozīmīgumu katrā dalībvalstī, kurā tā darbojas. Banka nodrošina, ka katra svarīgā struktūrvienība ir informēta par pieļaujamo riska līmeni.

8. Likviditātes pārvaldīšanas stratēģija ietver likviditātes pārvaldīšanas kvalitatīvos un/vai kvantitatīvos mērķus. Likviditātes pārvaldīšanas stratēģiju izstrādā, ņemot vērā arī citu risku (kredītriska, tirgus, operacionālā un reputācijas riska) ietekmi uz bankas likviditāti (likviditātes risku).

9. Bankas izstrādāto kopējo (vispārējo) likviditātes pārvaldīšanas stratēģiju, politikas un procedūras pielāgo bankas darbības jomām, valūtām un grupas sabiedrībām. Banka aprēķina ar likviditātes risku saistītos izdevumus un ieguvumus atsevišķi katram svarīgajam darbības veidam vai pakalpojumam.

10. Bankas likviditātes riska pārvaldīšanas politikas un procedūras nosaka:

10.1. likviditātes riska novērtēšanas metodes saskaņā ar noteikumu 18.–23. punkta prasībām;

10.2. finansējuma struktūras (pozīciju) pārvaldīšanas, t.sk. noteikšanas, novērtēšanas un kontroles, kārtību saskaņā ar noteikumu 24. punkta prasībām;

10.3. aktīvu, kurus var izmantot kā aizņēmumu nodrošinājumu, pārvaldīšanas kārtību saskaņā ar noteikumu 25. un 26. punkta prasībām;

10.4. kritisko situāciju analīzi (stresa testēšanu) saskaņā ar noteikumu 27.–36. punkta prasībām;

10.5. likviditātes riska mazināšanas instrumentus, t.sk. likviditātes rezerves, lai nodrošinātu iespēju pārvarēt dažādas stresa situācijas;

10.6. rīcības plānu iespējamās likviditātes krīzes pārvarēšanai saskaņā ar noteikumu 37.–39. punkta prasībām.

11. Banka regulāri, bet ne retāk kā reizi gadā, pārskata un, ja nepieciešams, pilnveido likviditātes pārvaldīšanas politikas un procedūras atbilstoši pārmaiņām bankas darbībā un bankas darbību ietekmējošajos ārējos apstākļos.

12. Banka, kura pakļauta konsolidētajai uzraudzībai, nodrošina efektīvu likviditātes riska pārvaldīšanu konsolidācijas grupā kopumā.

13. Banka izstrādā un dokumentē vadības informēšanas kārtību, nosakot bankas iekšējo pārskatu par likviditātes risku detalizētu struktūru, pārskatu sniegšanas kārtību un biežumu.

14. Bankas informācijas sistēma nodrošina iespēju noteiktā datumā novērtēt bankas ienākošās un izejošās naudas plūsmas, likviditātes rezerves un prognozējamās bankas ienākošās un izejošās naudas plūsmas kopā un katrā valūtā, kurā banka veic būtisku darījumu apmēru (t.sk. valūtā, kuras riskam tā ir pakļauta netieši) vai kurai ir nelikvīds tirgus.

15. Bankas padome apstiprina likviditātes riska pārvaldīšanas stratēģiju un politikas, kontrolē, kā bankas valde pārvalda likviditātes risku un vai šī darbība notiek saskaņā ar bankas padomes apstiprināto likviditātes riska pārvaldīšanas stratēģiju un politikām.

16. Īstenojot padomes noteiktās stratēģijas un politikas, bankas valde nodrošina likviditātes riska pārvaldīšanu un apstiprina atbilstošas procedūras, t.sk.:

16.1. apstiprina likviditātes rādītāju iekšējos limitus un finansējuma avotu koncentrācijas limitus, kontrolē to ievērošanu un nosaka rīcību iekšējo limitu neievērošanas gadījumā;

16.2. apstiprina stresa testēšanas pieņemumus un stresa testēšanas periodiskumu;

16.3. regulāri, bet ne retāk kā reizi gadā, pārskata un, ja nepieciešams, pilnveido iekšējos limitus, finansējuma avotu koncentrācijas limitus un stresa testēšanas pieņemumus atbilstoši pārmaiņām bankas darbībā un bankas darbību ietekmējošajos ārējos apstākļos;

16.4. regulāri saņem informāciju par rīcības plāna iespējamās likviditātes krīzes pārvarēšanai efektivitātes testēšanu, apstiprina rezultātus un pieņem lēmumu par nepieciešamību veikt grozījumus rīcības plānā iespējamās likviditātes krīzes pārvarēšanai, ņemot vērā stresa testēšanas rezultātus, kā arī lai savlaicīgi atspoguļotu ārējās vai iekšējās izmaiņas (piemēram, izmaiņas bankas organizatoriskajā struktūrā, filiāļu atvēršana, jauni sadarbības partneri u.c.).

17. Banka nodrošina, ka tās likviditātes riska pārvaldīšanas process ir pilnībā dokumentēts, t.sk. ir dokumentēti un atbilstošā vadības līmenī apstiprināti bankas likviditātes pārvaldīšanas procesa iekšējie normatīvie dokumenti (stratēģija (t.sk. bankas pieļaujamais likviditātes riska līmenis), politikas, procedūras, nolikumi u.c.), kuros noteikta likviditātes riska novērtēšanai izmantoto rādītāju un to limitu aprēķināšanas metodoloģija, finansējuma avotu koncentrācijas limitu noteikšanas metodoloģija, ar likviditātes risku saistīto izdevumu aprēķināšanas metodoloģija, stresa testēšanas kārtība (t.sk. stresa scenāriju apraksts), noteikti iekšējie limiti, likviditātes rādītāja aprēķinā iekļauto finanšu instrumentu likviditātes (pārdošanas vai ieķīlāšanas iespēju) novērtēšanas kārtība, visi izdarītie pieņemumi un to pamatojumi, kā arī citi organizatoriskie un metodoloģiskie aspekti.

2.1. Likviditātes riska novērtēšanas metodes

18. Likviditātes riska novērtēšanai banka:

18.1. novērtē esošo un plānoto aktīvu, pasīvu un ārpusbilances pozīciju termiņstruktūru sadalījumā pa finanšu instrumentiem, dažādiem bankas likviditātes riska profilam atbilstošiem termiņa intervāliem kopā un katrā valūtā, kurā banka veic būtisku darījumu apmēru (t.sk. valūtā, kuras riskam tā ir pakļauta netieši) vai kurai ir nelikvīds tirgus;

18.2. nosaka likviditātes rādītājus, kurus izmanto likviditātes riska analīzei un kontrolei, piemēram:

- 18.2.1. likvīdo aktīvu īpatsvaru kopējos aktīvos,
- 18.2.2. nebankām izsniegto kredītu īpatsvaru kopējos aktīvos,
- 18.2.3. pamatfinansējuma (var iekļaut, piemēram, kapitālu un rezerves, privāto klientu noguldījumus un ilgtermiņa profesionālo (*wholesale*) klientu noguldījumus) attiecību pret nelikvīdajiem aktīviem,
- 18.2.4. nebankām izsniegtos kredītus attiecībā pret noguldījumiem,
- 18.2.5. profesionālo klientu saistību īpatsvaru kopējās saistībās.

19. Banka nosaka iekšējos limitus:

19.1. aktīvu un pasīvu termiņstruktūras likviditātes neto pozīcijām latos un katrā ārvalstu valūtā, kurā banka veic būtisku darījumu apmēru (t.sk. valūtā, kuras riskam tā ir pakļauta netieši) vai kurai ir nelikvīds tirgus;

19.2. citiem likviditātes rādītājiem, kurus banka noteikusi likviditātes riska kontrolei.

20. Izstrādājot likviditātes rādītāju aprēķināšanas kārtību un nosakot limitus, banka ņem vērā darbības mērķus un pieļaujamo riska līmeni.

21. Banka nosaka un regulāri analizē agrīnās brīdināšanas rādītāju sistēmu, kas var palīdzēt identificēt bankas likviditātes pozīcijas ievainojamību (*vulnerabilities*) un papildu finansējuma piesaistīšanas nepieciešamību.

22. Pamatojoties uz agrīnās brīdināšanas rādītāju datiem, banka identificē negatīvās tendences, kas ietekmē likviditāti, analizē tās un novērtē nepieciešamību veikt likviditātes risku mazinošus pasākumus.

23. Agrīnās brīdināšanas rādītāji var būt gan kvantitatīvi, gan kvalitatīvi un var ietvert šādus rādītājus:

23.1. straujš aktīvu pieaugums (piemēram, lielāks par sektora vidējo), īpaši, ja bankai ir liela svārstīgo finansējuma avotu koncentrācija;

23.2. atsevišķu aktīvu (aktīvu grupas) vai saistību (saistību grupas) koncentrācijas pieaugums (izmaiņas aktīvu un/vai saistību koncentrācijā);

23.3. aktīvu un pasīvu termiņstruktūras nesabalansētības pieaugums, t.sk. atsevišķās valūtās;

23.4. saistību vidējā svērtā ilguma samazināšanās;

23.5. iekšējo limitu neievērošanas atkārtoti gadījumi (biežas limitu izmaiņas);

23.6. ievērojama bankas ienesīguma, aktīvu kvalitātes un kopējā finanšu stāvokļa pasliktināšanās;

23.7. negatīvas tendences tautsaimniecības nozarēs, kuru uzņēmumiem ir izsniegti ievērojami kredīti;

23.8. negatīva publiskā informācija plašsaziņas līdzekļos par banku vai ar to saistītajām personām, kas pasliktina bankas reputāciju;

23.9. bankas kredītreitinga samazināšana;

23.10. piesaistīto līdzekļu cenas būtiska palielināšanās;

23.11. darījumu partneru (korespondentbanku) limitu darījumiem ar banku samazināšanas gadījumu pieaugums;

23.12. papildu nodrošinājuma pieprasījuma gadījumu vai jaunu darījumu veikšanas atteikumu gadījumu pieaugums;

23.13. apgrūtinātas refinansēšanas iespējas starpbanku tirgos;

23.14. noguldījumu aizplūšana, t.sk. pirmstermiņa noguldījumu izņemšanas gadījumu pieaugums.

2.2. Finansējuma struktūra

24. Lai pārvaldītu finansējuma likviditātes risku un kontrolētu finansējuma struktūru (pozīcijas), banka:

24.1. regulāri novērtē savu finansējuma struktūru, t.i., bankas atkarību no atsevišķiem piesaistīto resursu veidiem, īpaši no aizņēmumiem starpbanku, naudas un kapitāla tirgū;

24.2. izvērtē finansējuma avotus un savu spēju ātri piesaistīt naudas līdzekļus no finansējuma avotiem;

24.3. nodrošina efektīvu finansējuma avotu un to termiņu diversifikāciju, t.sk. tad, kad tas ir piemērots, nosaka koncentrācijas limitus, piemēram, limitus maksimālajai summai, kuru atļauts piesaistīt no viena klienta (savstarpēji saistītu klientu grupas), limitus bankas grupā ietilpstošajām un pārējām sabiedrībām, resursiem, kurus var piesaistīt finanšu tirgū ar nodrošinājumu vai bez tā (*secured vs unsecured market funding*), atsevišķiem finanšu instrumentu veidiem, atmaksas termiņiem (saskaņā ar līgumu vai paredzamajiem), valūtām, ģeogrāfiskajiem reģioniem, rezidenti un nerezidenti.

2.3. Aktīvu, kurus var izmantot kā aizņēmuma nodrošinājumu, pārvaldīšana

25. Banka novērtē un kontrolē tās nodrošinājuma pozīcijas (aktīvus, kurus banka var izmantot kā nodrošinājumu aizņēmumiem (resursu piesaistei)) katrā valūtā un valstī, kurā banka veic būtisku darbību, t.sk.:

25.1. bankai vienmēr ir precīza informācija par visiem neapgrūtinātajiem aktīviem un aktīviem, kuri jau izmantoti kā nodrošinājums aizņēmumiem (resursu piesaistei), īpaši par tiem, kas būs pieejami ārkārtas situācijās;

25.2. banka regulāri novērtē katra aktīva (aktīvu grupas), kuru var izmantot kā nodrošinājumu aizņēmumiem, ieķīlāšanas iespējas (vai aktīvs ir pieņemams kā nodrošinājums centrālajā bankā vai pie citiem iespējamajiem darījumu partneriem (starpbanku tirgū), kāds ir minimālais nepieciešamais laiks, lai noslēgtu darījumu un saņemtu līdzekļus, kāda ir starpība starp saņemamajiem līdzekļiem un to nodrošinājuma patieso vērtību) un apzina visus juridiskos, regulējošos (*regulatory*) un operatīvos ierobežojumus neapgrūtināto aktīvu ieķīlāšanai un likvīdo līdzekļu pārskaitīšanai starp bankām (grupas sabiedrībām) gan Eiropas Ekonomikas zonā, gan ārpus tās;

25.3. banka pārzina aktīvu, kurus var izmantot kā nodrošinājumu, atrašanās vietu (*physical location*) (piemēram, banka, kura ir finanšu instrumentu kontu turētājs, vai vērtspapīru norēķinu sistēma) un pārvietošanas iespējas.

26. Banka diversificē aktīvus, kurus var izmantot kā nodrošinājumu, ņemot vērā līdzekļu saņemšanas (darījumu noslēgšanas) iespējamus ierobežojumus (juridiskos, regulējošos, operatīvos u.tml.), cenu svārstības, diskontus (iespējamo cenu samazināšanu, starpību starp saņemtajiem līdzekļiem un to nodrošinājuma patieso vērtību), papildu prasības nodrošinājumam krīzes situācijās u.c.

2.4. Stresa testēšana

27. Lai identificētu potenciālo likviditātes problēmu avotus un noteiktu nepieciešamo likviditātes rezerves apmēru, banka regulāri, bet ne retāk kā reizi pusgadā, veic stresa testēšanu (t.i., analizē un izvērtē iespējamās attīstības scenārijus dažādiem laika posmiem un dažādiem stresa līmeņiem), kas ietver šādus scenārijus:

27.1. bankas krīze (*institution-specific*) – iekšējie, bankai raksturīgie nelabvēlīgie notikumi, piemēram:

27.1.1. bankas likviditātes problēmas reputācijas riska notikumu rezultātā,

27.1.2. bankas kredītreitinga samazināšana,

27.1.3. ievērojama bankas piešķirto kredītliniju izmantošana pirms vēsturiski paredzamā termiņa,

27.1.4. privātpersonu noguldījumu aizplūde, noguldījumu termiņu samazinājums,

27.1.5. juridisko personu (lielo klientu), īpaši nerezidentu, strauja aizplūde,

27.1.6. strikti aktīvu ieķīlāšanas ierobežojumi, papildu nodrošinājuma pieprasījums;

27.2. vispārēja tirgus krīze (*market-wide*) – izmaiņas vispārējos tirgus nosacījumos, piemēram:

27.2.1. vienlaicīga resursu nepieejamība iepriekš augsti likvīdos tirgos un bankas likvīdo aktīvu vērtības samazināšanās,

27.2.2. likviditātes zudums vērtspapīru tirgos,

27.2.3. lielākā sistēmiski nozīmīgā tirgus dalībnieka aiziešana no konkrētā tirgus,

27.2.4. sarežģījumi starpbanku tirgū,

27.2.5. valūtas konvertācijas ierobežojumi,

27.2.6. traucējumi maksājumu un norēķinu sistēmās, īpaši, ja banka savā darbībā paļaujas uz bankas grupas finansējumu;

27.3. kombinētais scenārijs (bankas krīze un vispārēja tirgus krīze vienlaikus).

28. Stresa testēšanā izmantotajiem scenārijiem jābūt ārkārtējiem, ar pietiekami būtisku ietekmi, bet ne neiespējamiem. Stresa scenāriju daudzums un detalizācijas līmenis (*granularity*) ir atkarīgs no bankas veikto operāciju dažādības un sarežģītības, darbības veida (*business model*) un bankas lieluma.

29. Izstrādājot pieņēmumus scenārijam "Bankas krīze", banka novērtē scenārija ietekmi uz bankas finansējuma avotiem, ņemot vērā atšķirīgo klientu uzvedību. Piemēram, banka var prognozēt, ka stresa saasinājuma fāzē bankas nenodrošinātie aizņēmumi (*unsecured wholesale funding*) netiks pagarināti, bet nodrošinātie aizņēmumi netiks ietekmēti, ka noguldījumu, kuri ir pilnīgi segti ar garantēto atlīdzību saskaņā ar Noguldījumu garantiju likuma prasībām (vai līdzvērtīgām prasībām citās valstīs), aizplūde būs mazāka nekā noguldījumu virs garantētās summas aizplūde, ka ar banku saistīto klientu noguldījumu aizplūde būs mazāka nekā ar banku nesaistīto klientu noguldījumu aizplūde, ka kredītreitinga samazināšanas rezultātā sindicēto kredītu atmaksa tiks pieprasīta pirms termiņa, darījumu partneri pieprasīs papildu nodrošinājumu no bankas vai bankas piešķirtās kredītlinijas tiks izmantotas pirms paredzamā termiņa u.tml. Banka novērtē arī citu iespējamo saistību iespējamās izmaiņas. Banka, kura darbojas kā sponsors attiecībā uz īpašam nolūkam izveidotu sabiedrību, kas veic vērtspapirizēšanu, vai nodrošina tai būtisku likviditātes atbalstu, novērtē arī šīs sabiedrības darbības ietekmi uz banku.

30. Izstrādājot pieņēmumus scenārijam "Vispārēja tirgus krīze", banka novērtē scenārija ietekmi uz bankas aktīvu likviditāti un izstrādā pieņēmumus par atsevišķu finanšu

instrumentu pārdošanas un ieķīlāšanas iespējas pasliktināšanos. Piemēram, banka var prognozēt, ka pārdošanas vai ieķīlāšanas diskonti (*haircut*, t.i., iespējamie zaudējumi ātrā aktīvu pārdošanā vai starpība starp saņemtajiem līdzekļiem un to nodrošinājuma patieso vērtību) palielināsies.

31. Stresa testēšanā banka analizē vismaz divas stresa fāzes, t.i., īstermiņa saasinājuma fāzi (piemēram, vienas līdz divu nedēļu laikā) un ilgāku, bet mazāk saasinātu fāzi (piemēram, viena līdz divu mēnešu laikā).

32. Banka izstrādā un piemēro stresa scenārija pieņēmumus bankas plānotajām izejošajām un ienākošajām naudas plūsmām un likvidajiem aktīviem un novērtē nepieciešamās likviditātes rezerves noteiktam laika periodam.

33. Likviditātes rezervēm jābūt pietiekami diversificētām, ņemot vērā valūtu, atlikušo termiņu un darījumu partnerus, lai nodrošinātu, ka banka nepaļaujas vienīgi uz kādu noteiktu likviditātes nodrošināšanas veidu (piemēram, tikai uz aizņēmumiem no Latvijas Bankas).

34. Banka nodrošina, ka izstrādātie pieņēmumi ir konservatīvi un ir statistiski un ekonomiski pamatoti.

35. Ņemot vērā stresa testēšanas rezultātus, banka izstrādā efektīvu rīcības plānu iespējamās likviditātes krīzes pārvarēšanai, kā arī pēc nepieciešamības pilnveido likviditātes riska pārvaldīšanas stratēģijas, politikas un procedūras, t.sk. limitus.

36. Banka nodrošina stresa testēšanu arī saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (tālāk tekstā – Komisija) noteikto scenāriju un pieņēmumiem, ja tas tiek pieprasīts.

2.5. Rīcības plāns likviditātes krīzes pārvarēšanai

37. Rīcības plāns iespējamās likviditātes krīzes pārvarēšanai ietver procedūras un darba koordinēšanas pasākumus, ko bankas vadība nelabvēlīgā scenārija iestāšanās gadījumā paredz veikt, lai savlaicīgi un ar samērīgām izmaksām mazinātu negatīvo notikumu ietekmi uz banku.

38. Rīcības plānā iespējamās likviditātes krīzes pārvarēšanai nosaka:

38.1. atbildīgās personas (kā arī viņu aizvietotājus un visas iesaistītās personas), viņu pienākumus (funkcijas), pilnvaras, t.sk. tiesības veikt nepieciešamās darbības krīzes laikā, pienākumu sadalījumu, informācijas apmaiņas kārtību un vadības informēšanas kārtību;

38.2. notikumu, kuru rezultātā ir jāsāk rīkoties, aprakstu (*trigger events*);

38.3. detalizētu pasākumu plānu, t.i., veicamās darbības un tām nepieciešamo laiku (piemēram, lai piesaistītu naudas līdzekļus);

38.4. potenciāli pieejamos finansējuma avotus un summas, kuras būs iespējams piesaistīt nelabvēlīgā scenārija iestāšanās gadījumā;

38.5. komunikācijas pasākumus (kad un kādā veidā tiek veikti šie pasākumi) ar darbiniekiem, klientiem, noguldītājiem, aizņēmējiem, akcionāriem, Latvijas Banku, Komisiju un ārvalstu uzraudzības iestāžu, kad tas ir piemērots, un plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem.

39. Banka regulāri, bet ne retāk kā reizi gadā, pārbauda izstrādātā rīcības plāna iespējamās likviditātes krīzes pārvarēšanai efektivitāti (testē iekšējās procedūras, pieņēmumu

aktualitāti un ticamību (piemēram, novērtē saņemamo līdzekļu un to nodrošinājuma patiesās vērtības starpību)).

3. Pārskatu sagatavošana uzraudzības vajadzībām

40. Banka uzraudzības vajadzībām sagatavo šādus pārskatus:

40.1. "Aktīvu un pasīvu termiņstruktūras pārskatu";

40.2. "Likviditātes rādītāja aprēķinu";

40.3. "Pārskatu par plānotajām naudas plūsmām";

40.4. "Pārskatu par finansējuma koncentrāciju".

3.1. Aktīvu un pasīvu termiņstruktūras pārskats

41. Banka "Aktīvu un pasīvu termiņstruktūras pārskatu" sagatavo atbilstoši noteikumu 1. pielikumā noteiktajai veidlapai.

42. "Aktīvu un pasīvu termiņstruktūras pārskatā" aktīvus grupē atbilstoši atlikušajam atmaksas vai pārdošanas termiņam, pasīvus un ārpusbilances saistības – atbilstoši atlikušajam izpildes termiņam.

43. Ārpusbilances saistības iekļauj pārskatā, ja ir pamats uzskatīt, ka darījuma partneris pieprasīs to izpildi. Ārpusbilances saistības, kas nodrošinātas ar bankā izvietotu noguldījumu, pārskatā neiekļauj.

44. Kā ārpusbilances prasības drīkst uzrādīt ar mātesbankām noslēgtos līgumus par aizdevuma saņemšanu.

45. Aktīvus, kuriem izveidoti speciālie uzkrājumi, uzrāda atbilstoši atlikušajai vērtībai.

46. Sagatavojot "Aktīvu un pasīvu termiņstruktūras pārskatu", ievēro šādus nosacījumus:

46.1. aktīvu atlikušo atmaksas vai pārdošanas termiņu nosaka saskaņā ar spēkā esošajā līgumā paredzētajiem atmaksas vai pārdošanas termiņiem vai akceptētajiem paziņojumiem par līdzekļu pirmstermiņa atmaksu;

46.2. aktīvus, kas ieguldīti ar tiesībām tos saņemt pēc pieprasījuma, uzrāda termiņa grupā "Uz pieprasījumu";

46.3. neskatoties uz noteikumu 46.1. punkta prasībām, tirdzniecības nolūkā turētos un pārdošanai pieejamos finanšu instrumentus, kurus var pārdot īsā laikā bez ievērojamiem zaudējumiem, kā arī finanšu instrumentus, kurus var izmantot par nodrošinājumu kredītu saņemšanai, uzrāda kā aktīvus "uz pieprasījumu" vai termiņu grupā atbilstoši attiecīgā finanšu instrumenta pārdošanas vai aizņēmuma saņemšanas iespējamajam termiņam;

46.4. aktīvus, kuru atmaksas vai pārdošanas termiņš nav noteikts, uzskata par beztermiņa ieguldījumiem un uzrāda termiņa grupā "No 361 dienas";

46.5. aktīvus, kuru samaksas kavējums ir ilgāks par 14 dienām, vai to daļu uzrāda kā nokavētos aktīvus;

46.6. aktīvus, kuru samaksas kavējums nepārsniedz 14 dienas, vai to daļu uzrāda kā aktīvus "uz pieprasījumu";

46.7. aktīvus, kas apgrūtināti bankas vai bankas filiāles saistību nodrošināšanai, t.sk. iesaistīti repo darījumos, vai to daļu uzrāda kā ieķīlātos aktīvus. Saistības, kuru izpilde nodrošināta ar šo aktīvu ķīlu, uzrāda kā aizņēmumu pret aktīvu ķīlu;

46.8. saistību atlikušo termiņu nosaka saskaņā ar spēkā esošajā līgumā noteiktajiem izpildes termiņiem vai akceptētajiem pieteikumiem par līdzekļu pirmstermiņa saņemšanu;

46.9. saistības ar nenoteiktu izpildes termiņu un pienākumu tās izpildīt pēc pieprasījuma uzrāda termiņa grupā "Uz pieprasījumu";

46.10. noguldījumus, kurus klients ieķīlājis attiecīgajā bankā vai bankas filiālē, lai saņemtu tajā kredītu (galvojumu, garantiju u.tml. nodrošinājumu), uzrāda attiecīgajā termiņa grupā atbilstoši atlikušajam ķīlas termiņam;

46.11. saistības par noguldījumiem, kuru atmaksas termiņš ir iestājies, bet klients noguldījumu nav pieprasījis, uzrāda termiņa grupā "Uz pieprasījumu".

47. Aktīvu un pasīvu termiņstruktūru novērtē, aprēķinot likviditātes neto pozīciju kā starpību starp aktīviem un pasīviem katrā termiņa grupā un likviditātes kopējo pozīciju kā starpību starp aktīviem un pasīviem augošā termiņu secībā.

3.2. Likviditātes rādītāja aprēķins

48. Banka "Likviditātes rādītāja aprēķinu" sagatavo atbilstoši noteikumu 2. pielikumā noteiktajai veidlapai.

49. "Likviditātes rādītāja aprēķinā" par likvīdiem aktīviem uzskatāmi šādi neapgrūtināti aktīvi:

49.1. nauda kasē;

49.2. prasības uz pieprasījumu pret Latvijas Banku un maksāspējīgām kredītiestādēm;

49.3. tās prasības pret Latvijas Banku un maksāspējīgām kredītiestādēm, kuru atlikušais termiņš nepārsniedz 30 dienas, un noguldījumi ar citu termiņu, ja līgumā ir paredzēta iespēja izņemt tos pirms noteiktā termiņa (atskaitot līgumsoda summu par saistību pirmstermiņa izpildi, ja tāds ir paredzēts);

49.4. ieguldījumi finanšu instrumentos, ja tiem ir pastāvīgs, neierobežots tirgus, t.i., tos var pārdot īsā laikā bez ievērojamiem zaudējumiem vai izmantot par nodrošinājumu kredītu saņemšanai.

50. Novērtējot attiecīgā finanšu instrumenta pārdošanas iespējas, banka ņem vērā šā finanšu instrumenta tirgus drošumu, kā arī finanšu instrumentu likviditāti raksturojošos faktorus, piemēram dienas darījumu skaitu un bankas rīcībā esošā finanšu instrumenta apmēra attiecību pret dienas pirkšanas un pārdošanas apmēru.

3.3. Pārskats par plānotajām naudas plūsmām

51. Banka "Pārskatu par plānotajām naudas plūsmām" sagatavo atbilstoši noteikumu 3. pielikumā noteiktajai veidlapai.

52. "Pārskatā par plānotajām naudas plūsmām" banka uzrāda plānotās izejošās un ienākošās naudas plūsmas (izejošos un ienākošos maksājumus), kā arī aplēstos likvīdos aktīvus un iespējamus finansējuma avotus septiņām dienām sadalījumā pa valūtām, t.i., latos, *euro*, ASV dolāros, kā arī kopumā visās valūtās.

53. "Pārskatā par plānotajām naudas plūsmām" banka izejošās un ienākošās naudas plūsmas plāno piesardzīgi un nodrošina, ka izstrādātie pieņēmumi ir konservatīvi, balstīti uz bankas pieredzi un ekonomiski pamatoti.

54. Banka nodrošina iespēju pēc Komisijas pieprasījuma sagatavot "Pārskatu par plānotajām naudas plūsmām" par stāvokli Komisijas noteiktajā datumā.

3.4. Pārskats par finansējuma koncentrāciju

55. Banka "Pārskatu par finansējuma koncentrāciju" sagatavo atbilstoši noteikumu 4. pielikumā noteiktajai veidlapai, kurā uzrāda šādu informāciju:

55.1. 10 klientus (savstarpēji saistītu klientu grupas), kam ir lielākie noguldījumi pārskata perioda beigās;

55.2. visu ar banku saistīto personu, kas nav kredītiestādes, noguldījumu kopsummu;

55.3. ja bankas saistības pret kredītiestādēm pārsniedz 10 procentus no bankas kopējām saistībām (t.i., "Aktīvu un pasīvu termiņstruktūras pārskata" 2000. rindā uzrādītās summas), banka uzrāda piecas kredītiestādes, pret kurām bankai ir lielākās saistības pārskata perioda beigās.

56. Sagatavojot pārskatu par 10 klientiem, kuriem ir lielākie noguldījumi, ievēro šādus nosacījumus:

56.1. aprēķinot klienta noguldījumu, tiek ņemti vērā visi klienta kontos esošie naudas līdzekļi jebkurā valūtā, kuri pārrēķināti latos saskaņā ar Latvijas Bankas noteikto valūtas kursu pārskata perioda beigu datumā;

56.2. klienta numuru veido kā kārtas numuru (bez punkta) un katram savstarpēji saistītu klientu grupas klientam piešķir vienu un to pašu numuru, kas atbilst grupas kārtas numuram pārskatā.

57. Lielākās saistības pret kredītiestādēm tiek aprēķinātas neto vērtībā, t.i., no visām saistībām, kas radušās darījumos pret attiecīgo kredītiestādi, tiek atņemtas prasības pret šo kredītiestādi. Tiek ņemtas vērā visas bankas saistības un prasības pret attiecīgo kredītiestādi jebkurā valūtā, kuras pārrēķinātas latos saskaņā ar Latvijas Bankas noteikto valūtas kursu pārskata perioda beigu datumā.

4. Pārskatu iesniegšanas kārtība

58. "Aktīvu un pasīvu termiņstruktūras pārskatu" sagatavo par stāvokli pārskata mēneša pēdējā datumā un iesniedz Komisijai līdz pārskata periodam sekojošā mēneša 15. datumam.

59. "Likviditātes rādītāja aprēķinu" sagatavo par stāvokli pārskata mēneša pēdējā datumā un iesniedz Komisijai līdz pārskata periodam sekojošā mēneša 15. datumam.

60. "Pārskatu par plānotajām naudas plūsmām" sagatavo mēneša pēdējā darbdiēnā un iesniedz Komisijai nākamās darbdiēnas laikā (piemēram, banka sagatavo pārskatu periodam no 2010. gada 1. līdz 7. aprīlim (ieskaitot), atspoguļojot aplēstos likvīdos aktīvus un iespējamus finansējuma avotus par stāvokli pārskata perioda sākumā, un šo pārskatu iesniedz Komisijai 1. aprīlī). Pēc pieprasījuma banka "Pārskatu par plānotajām naudas plūsmām" par stāvokli Komisijas noteiktajā darbdiēnā iesniedz Komisijai nākamās darbdiēnas laikā.

61. "Pārskatu par finansējuma koncentrāciju" sagatavo par stāvokli pārskata gada 31. martā, 30. jūnijā, 30. septembrī un 31. decembrī un iesniedz Komisijai līdz pārskata periodam sekojošā mēneša 15. datumam.

62. Pārskatus sagatavo saskaņā ar Komisijas 14.10.2008. normatīvajos noteikumos Nr. 146 "Elektroniski sagatavoto pārskatu iesniegšanas normatīvie noteikumi" noteikto kārtību.

63. Ja Komisija konstatē, ka pārskats sagatavots kļūdaini, par to tiek paziņots pārskata izpildītājam. Ja Komisija nav norādījusi citu termiņu, labotais pārskats jāiesniedz ne vēlāk kā nākamajā darbdienā pēc paziņojuma par kļūdu esamību saņemšanas no Komisijas.

5. Noslēguma jautājumi

64. Noteikumi stājas spēkā 01.04.2010.

65. Ar šo noteikumu spēkā stāšanos spēku zaudē Komisijas 23.12.2005. normatīvie noteikumi Nr. 166 "Likviditātes prasību izpildes noteikumi".

Finanšu un kapitāla tirgus
komisijas priekšsēdētāja

I. Krūmane

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**